והא מבטל כלי מהיכנו. פירשנו למעלה בפרק כירה (דף מג.): ע) **שתים בידי אדם ואחת באילן.** בסוכה בפ״ב (דף כב: וסס) תנן העושה סוכתו בראש האילן יש לפרש בשני עניינים העושה סוכתו בראש האילן כגון שהסכך של סוכה על גבי האילן והאילן סומך לותה שאין יכול לנענות על אותו סכך אלא אם כן ישתמש באילן שרגילין היו לתת כליהן על הסכך א״נ יש לפרש שהתקרה סמוכה באילן שבנאה בגובה ותחתיה על האילן דהשתא כל שעה שהוא מהלך בסוכה משתמש באילן: **בחיבור** גוולקי. שני שקין אחד בימין החמור ואחד משמאלו ובראש כל אחד מן השקין רלועה אחת וקושרין אותן שתי הרלועות יחד ועכשיו מונח השקר כנגד גבו של החמור והשקין מכבידין לכאן ולכאן ואי אפשר להתיר השקר אם לא יגביהו השקין מעט ונסמכין שתי השקין בכריסו של החמור והוו להו כלדדים: אפי׳ למ״ד לוקין ליכתוב רחמנא [1]לא תעשה כל מלאכה ובהמתך אתה למה לי הוא ניהו דמיחייב בהמתו לא מיחייב: הגיע לחצר החיצונה: אמר [2]רב הונא היתה בהמתו טעונה כלי זכוכית מביא כרים וכסתות ומניח תחתיה החבלים והשקין נופלים והאנן תנן נוטל את הכלים הניטלין בשבת [3]כי קאמר רב הונא בקרני דאומנא דלא חזיא ליה והא קא מבטל כלי מהיכנו [4]בשליפי זוטרי מיתיבי היתה בהמתו טעונה [5]טבל וששיות מתיר את החבלים והשקין נופלין ואע״פ שמשתברין התם בכולסא דיקא נמי דקתני דומיא דטבל מה טבל דלא חזי ליה אף הכא נמי לא חזי ליה ומאי למטה אע״פ שמשתברין [6]מהו דתימא [7]להפסד מועט נמי חששו קמ״ל תניא ר״ש בן יוחי אומר [8]היתה בהמתו טעונה שליף של תבואה מניח ראשו תחתיה ומסלקו לצד אחר והוא נופל מאליו חמורו של רבן גמליאל היתה טעונה דבש ולא רצה לפורקה עד מוצאי שבת למוצאי שבת מתה והאנן תנן נוטל כלים הניטלין כשהדביש [9]הדביש למאי חזי לכתיתא דגמלי ויתיר חבלים ויפלו שקין מיצטרו זיקי ויביא כרים וכסתות ויניח תחתיהן מטנפי [10]וקמבטל כלי מהיכנו [11]והאיכא צער בעלי חיים קסבר צער בעלי חיים דרבנן אביי אשכחיה ליה לרבה דקא משפשף ליה לבריה אגבא דחמרא א״ל קא משתמש מר בבעלי חיים א״ל צדדין הן וצדדין לא גזרו בהו רבנן מנא תימרא דתנן מתיר (פ) חבלים והשקין נופלין מאי לאו בחבר [12]גוולקי דהוו להו צדדין וצדדין לא גזרו בהו רבנן לא בחבר אגלווקי דלא הוו צדדין אי נמי בלכתא איתיביה [13]שתים בידי אדם ואחת באילן כשרה ואין עולין לה ביו״ט מאי לאו דחק ביה באילן דהוו להו צדדין [14]וצדדין אסורין לא דכפייה לאילן ואנח סיכוך עילויה (ג) דקמשמש באילן א״ה אימא סיפא שלש בידי אדם ואחת באילן כשרה ועולין לה ביו״ט ואי דכפייה לאילן אמאי עולין לה ביו״ט ואלא מאי צדדין אסורין סוף סוף אמאי עולין לה בי״ט אלא התם בגואזא פרסכנא דאילן גופיה דופן בעלמא הוא דשוויה דיקא נמי דקתני זה הכלל [15]כל (ג) אילו שינטל האילן ויכולה לעמוד עולין לה ביו״ט ש״מ לימא כתנאי אין עולין לה ביו״ט [16]רשב״א אומר משום ר״מ עולין לה ביו״ט מאי לאו בהא קמיפלגי דמ״ס צדדין אסורין ומר סבר מותרין אמר אביי לא דס״ע צדדין אסורין והכא בצדי צדדין קמיפלגי מ״ס צדי צדדין אסורין ומ״ס צדי צדדין מותרין רבא אמר מאן דאסר בצדדין אסר נמי בצדי צדדין מאן דשרי בצדי צדדין שרי נמי בצדדין איתיביה רב משרשיא לרבא נעץ יתד

ואפי׳ למ״ד לוקין. במסכת מכות (דף יג:) הכא אפי׳ לאו ליכא דאי לאזהורי אמלאכה שעל ידו וע״י בהמתו אתא כגון מחמר ליכתוב לא תעשה כל מלאכה ובהמתך מאי אתה משמע אתה לבדך ובהמתך לבדה: **בהמתו.** במלאכה הנעשית ע״י בהמתו לא מיחייב לאו גמור ללקות עליו: **טעונה כלי זכוכית.** שאין ניטלין בידו להניחן לאחר: **והאנן תנן נוטל את הכלים הניטלין.** וכלי זכוכית ניטלין הן ולמה לי מתיר את החבלים: **דאומני.** מקין דס שאין ראויין בשבת לכלום לפי שמאוסים: **והא** (ד) **מבטל לי.** כריס וכסתות כשמניחן תחת דבר שאין ניטל מבטלן מהיכנן דשוב לא יטלם משם ודמי לסותר: **בשליפי זוטרי.** משושות קטנים ששמוט הכר מתחתיהם ונופלין על הכר השני וכן עד שמגיען לאחר: **עששיות.** של זכוכית מש״ס בלע״ז ואע״פ שהעששיות משתברין. אלמא אסור להניח כריס וכסתות תחתיהן: **בכולסא.** תחיכות רחבות של זכוכית שאינם כליס ועושין מהן חלונות וכיון דליכא פסידא בשבירתן וסופן להתחך בתחיכות קטנות לא שרו להביא כריס ולהניח תחתיהן: [**טבל לא חזי ליה.** דמוקלה הוא ואפילו לכהנים לא חזי]: **ומאי אף על פי שמשתברין.** הא ליכא פסידא: **מהו דתימא להפסד מועט נמי חששו.** ויביא כריס וייתי תחתיהם דהא ודאי אי אפשר בלא הפסד מועט שנילוות נתזין בשבירתן שאינם ראוין לכלום: **שליף.** משוי של תבואה של טבל: **והא אגן תנן כו׳.** ודבש ניטל בשבת ואמאי לא רצה לפורקה: **כשהדביש.** החמין: **למאי חזי.** ואמאי אייתי רבן גמליאל: **לכתיתא דגמלי.** לכתית של גמלים רדויישדור״א: **ויפלו שקים.** דהכי תנן במתניתין בדבר שאינו ניטל. ומשני מצטרו זיקי נבקעים הנודות בנפילתן לארץ: **מטנפי.** בדבר הנשפך עליהם וקא מבטל כלי מהיכנו דשוב אין ראויין לבו ביום לכלום: **והא איכא צער בעלי חיים.** וליתי דאוריתא ולידחי דרבנן ביטול כלי מהיכנו: **קסבר.** ר״ג צער בעלי חיים דרבנן ופלוגתא היא בחלו מציאות (ב״מ לב:): **דמשפשף לבריה אגבא דחמרא.** בשבת לשעשע התינוק: **קא משתמש מר בבעלי חיים.** ותנן (ביצה דף לו.) לא רוכבין על גבי בהמה וה״ה לכל תשמיש: **לדדין.** שאינו מרכיבו עליו אלא משפשפו על לדי גבו ואין זה דרך תשמישו ורבנן לא גזרו בה: **מאי לאו בחבר גוולקי.** דאי אפשר לשון אחר בלשון יחד ברלועות ומרכיבין על החמור זו מכאן וזו מכאן ולריך לסלקן יחד וליקרב אצל החמור ומשפשף עצמו ונשען גופו בצדי החמור: **בחבר אגלווקי.** שתים שאין מחוברות יחד אלא על ידי טבעת מתכת שבראש הרלועה ובו מסמר קטן כעין שעושין לחבק שקורין לינגל״א שאינו לריך אלא למשוך מעט והמסמר יוצא והן מתנתקות זו מזו: **אי נמי בלכפא.** כעין שעושין לדרדור יין שיש בהן טבעות של חבל לכל אחד ואחד ומכניס טבעת בטבעת ונוטל עץ כפוף קטן ומכניסו בפנימי ושוב אינו יוצא מחברו וכשבא לסלקו מושך העץ אליו והן מתנתקין זה מזה ונופלין: **שתים בידי אדם ואחת באילן.** גבי סוכה תנן שכשירה בג׳ דפנות ואם עשה שתים כהלכתן והשלישי עשה באילן כשירה. דפנות לא איכפת לן אם מחוברות הם וה״ה אם כולן נקבעות באילן. והא דנקט שתים בידי אדם רבותא אשמועינן דאפילו הכי אין עולין לה לאכול ולישן באותה סוכה בי״ט מפני שסככה קשור בדופניה ונשען עליה והוא משמש על סככה ונותן כליו ונמצא משתמש באילן. כל כיסה דסוכה נקיט בלשון עלייה במסכת סוכה לפי שרובן עושין סוכותיהן בראש גגן דבכמה דוכתין תנן בה הכי (ה) אין מטריחין אותו לעלות (ו) אמר להם העלוס לסוכה (מ) אבל מוריד הוא את הכלים וכן הרבה: **מאי לאו דחק ביה באילן.** ואותיב ביה קנים של דפנות בנקבים שנקב הרבה בגופו של אילן וסיכך שוב על אותן דפנות ומ״מ אין כאן משמש אלא בצדי אילן: **דכפייה לאילן.** לענפיו העליונים הטה לצד אילן אחר וכן של זה לזה וקשרן אלו עם אלו ומהן נעשה הדופן: **אמאי עולין לה בי״ט.** הרי הסכך נשען עליו והוא משתמש בו: ה״ג **אלא מאי לדדין אסורין סוף סוף אמאי עולין לה בי״ט אלא הכא בגוואזא פרסכנא שאילן גופיה דופן בעלמא שוייה.** גוואזא פרסכנא אילן שענפיה הרבה יוצאין מצדדין ומתפשטין לכאן ולכאן ושוינהו דופן בעלמא לסוכה ולא סמך הסכך עליהן. ולהכי נקט גוואזא פרסכנא ולא שבקיה כדקא ס״ד דבכפייה ולישני כגון דלא סמך הסכך עליה משום דכיון דדופן רביעי הוא שאינו לריך לסוכה דהא בג׳ כשירה והסכך נמי לא סמך עליה לא טרח למעבד לו דופן להכי אוקמא בגוואזא פרסכנא וממילא הוא בלא טרחא: **מאי לאו בהא קמיפלגי כו׳.** וכגון דחק באילן ומותיב קנים בצדדין וסיכך עליהן דהוה ליה משתמש בצדדין כשמשתמשין על ידי סככה דאי לא בהא פליגי במאי מוקמא פלוגתייהו דהא כולי עלמא סברי אסור להשתמש באילן: **אמר אביי.** א״נ בהכי פליגי ליכא למימר דסבירא ליה (לת״ק) (ז) לדדין מותרין דהני לאו לדדין נינהו אלא לדי לדדים (ח) שהקנים הנתונים בנקבים לדדין והסיכוך הנתון על גבן לדי לדדים ובלדי לדדים פליגי: יתד

הבהמה מביאין שק וטוענין אותו מצד אחד ושק האחר מצד השני, ומביא חבל וקושרן ומחברן ומשרבבן בצידי הבהמה, וכשמבקשין לפרק משאו מגביה השקין לרפוף קשר החבל להיות נוח להתיר, ומתיר ומניח השקין והן יורדין מצידי הבהמה, ויורדין לארץ. נמצא מגביה ומוריד השקין בצידי החמור כאשר אני מגביה ע״ג החמור, והוא יורד בדרך שיפשוף. אמר ליה אביי אינו אומר מתיר החבלים בחבר גואלקי אלא באבר גואלקי כדתנן כיצד מאברין את הערים ומפרשינן ליה מלשון אבר כן מוסיף כמין אבר בגואלקי, והוא למעלה כדאמרינן בפרק לא יחפור [ב״ב כד:] באברוורי הוו יתבי. פי׳ אברוורי, למעלה מן המשאוי

עין משפט נר מצוה

יז א ב ג מיי׳ פכ״א מהלכות שבת הלכה י סמג לאוין סה טוש״ע א״ח סי׳ רסו סעיף ט: יח ד ה מיי׳ שם טוש״ע שם ומיומן שם סעיף יח: **יט** ו מיי׳ פ״ד מהלכות סוכה הלכה ו טוש״ע א״ח סי׳ תרכח סעיף ג:

רב נסים גאון

ואפילו למאן דאמר לוקין. כלומר שר׳ ישמעאל סבר כי לאו שניתן לאזהרת [מיתת] ב״ד לוקין עליו, ור״ע סבר לאו שניתן לאזהרת [מיתת] ב״ד אין לוקין עליו.

והא קא מבטל כלי מהיכנו. כבר פירשנו בפרק מפנין שעיקרו בפרק כירה, ופירשנו כי החלוקה בצער בעלי חיים דאורייתא או דרבנן תמצא בפרק אלו מציאות.

רבינו חננאל

ואפילו למאן דאמר לוקין א״כ ליכתוב קרא לא תעשה כל מלאכה ובהמתך, אתה למה לי, אלא לומר לך כל מלאכה [הוא] ניהו דכי עביד מיחייב, בבהמתו לא מיחייב. והלכתא כר׳ יוחנן דהא דרמי ליתא, דרבא אהדר עליה ופריך לטעמיה, ואע״ג דפריש לנפשיה, לא שבקינן דברי רבא וסמכינן אשנוייה. **הגיע לחצר החיצונה נוטל הכלים וכו׳.** אמר רב הונא **היתה בהמתו טעונה כלי זכוכית מביא כרים וכסתות ומתיר (הכלים) [והחבלים] והשקין נופלים.** ואקשינן עלה והתנן נוטל את הכלים הניטלין בשבת וכלי זכוכית ניטלין בשבת ולמה אינו נוטלן בפני עצמן. ופריק רב הונא מי סברת הא דאמרי היתה [בהמתו] טעונה כלי זכוכית בכוסות ואשישות קאמינא דשרי לטלטלן בשבת, בקרני (דאוני) [דאומנא] קאמינא שמוצצין בהן הדם שאסור לטלטלן. (ולמה אסור לטלטלן והא קיי״ל דבר שמלאכתו לאיסור אפילו לצורך [גופו ו]מקומו שרי). **תוב** אקשינן עליה הא אמרת מביא כרים וכסתות ומניח תחת משאוי הבהמה כדי שיפלו כלי זכוכית הללו על דבר רך שלא ישברו, והלא אסור להשתמש באותן הכרים והכסתות כל זמן שאילו כלי זכוכית עליהן ואינו יכול לישן בהם והנה מבטל כלי מהיכנו. ופריק רב אשי בשליפי זוטרי, פי׳ שמנער את הכר או את הכסת מעט והן נופלות כי הא דתנן מעות שעל הכר מנער את הכר והן נופלות. **ואקשינן** עליה היתה בהמתו טעונה טבל וששיות, מתיר החבלים והשקין נופלים ואע״פ שמשתברין. ופריק רב הונא אילו הששיות אינם כלי זכוכית עשויין אלא כולסא, פי׳ חתיכות גדולות כדכתיב ברזל עשות, ורוצה להכניסם לבור לעשות מהן כלי זכוכית. והילכתא כרב הונא דאע״ג דאיתותב הא שני לה, ושנוייא שינויין אינון דהא מתרץ לה מאן דמותבה. ואמרינן דיקא נמי דקתני דומיא דטבל מה טבל דלא חזו ליה, פירוש אלא אחר שיתקנן, אף האי נמי לא חזי ליה. והא דתניא רבי שמעון בן יוחי אומר היתה בהמתו טעונה שליף של תבואה מכניס ראשו תחתיו ומסלקו לצד אחר, הילכתא כוותיה שאינו מפרק אלא מכבידו לצד אחר ונופל מעצמו. **ובאנו** להקשות ממשנתנו אדרבן גמליאל שהיתה חמורו טעונה דבש ולא רצה לפרק חמורו, והא אנן תנן נוטל את הכלים הניטלין בשבת, וזה הדבש הוא ראוי לאכילה היה לו לנוטלו. ומפרקינן דבש זה הדביש, פי׳ הוספסד דמפרש בפרק המפקיד. ותוב אקשינן עליה היה לו להתיר החבלים ומעצמו יפלו השקין. ופרקינן חייש דילמא כשיפלו השקין בקרקע מצטרו זיקי, ופירושו מתבקעין הנודות שהדבש בהן, כדכתיב וילכו ויצטיררו. ותוב אקשינן עליה היה לו להביא כרים וכסתות ויניח תחתיהן ויפלו השקין בהן ולא יתבקעו דהכי שרי למעבד כרב הונא. ופרקינן אם יפלו זיקי אילין על הכסתות נמצא מבטל כלי מהיכנו, ואם תאמר ינערם ויטול הכסתות כמו שאמרנו למעלה, אע״פ שינערם אינן ראויין להשתמש בהן היום דקא מיטנפי. עוד אקשינן עליה ולמה הניח חמורו טעונה, הא איכא צער בעלי חיים, ופריק רשב״ג צער בעלי חיים דרבנן. **אביי**

מסורת הש״ס

(א) [עמ״ס תוס׳ לעיל מג: ד״ה כגון], (ב) [ע׳ תוס׳ שם. ד״ה טבלן], (ג) [פסחים טו: כ: נה: ביצה לו. ב״ק קיז. ב״מ לח:], (ד) [עי׳ רש״י ב״מ לח. ד״ה הדביש ובפרש״י פסחלרין קפ. ד״ה מדבש], (ה) [לעיל מג. וש״נ], (ו) [ב״מ לב:], (ז) [פי׳ שקים עניון ועי׳ בערך חבר פי׳ גאליכות], (ח) סוכה כב:, (ט) [עיבורין לג.], (י) [תוספתא סוכה פ״ג], (כ) [בריתא סוכה כט.], (ל) [שם כו:], (מ) [סוכה מח.], (נ) [ל״ל לר׳ מאיר] וש נוסחין לרשב״ג רש״ל, (ס) ס״א שהגזע לדדים והקנים המנוים בנקבים לדדי לדדים וגי׳ שלפנינו עיקר רש״ל, (ע) שייך אחר ד״ה במיכון,

תורה אור השלם

1 וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָל מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ וּבְהֶמְתְּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ: שמות כ ט

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ ומנא תימא דתנן מתיר החבלים: (ב) שם דקמשתמיש באילן: (ג) שם זה הכלל כל שאילו ינטל לאילן: (ד) רש״י ד״ה והא קא מבטל כלי מהיכנו כריס:

לעזי רש״י

מש״ש [משי״ש]. ערימות. ר״דרדישדור״א [ר״דרדישדור״א]. שפשוף, פצע.

עשקנ״ס [טשקי״ש]. תיק. צינגל״א. חבק (רצועת-בטן לסוס וכיו״ב).

מוסף רש״י

והא קא מבטל כלי מהיכנו. שהיה מוכן מתחילה לטלטלו ועכשיו עושהו מוקצה (לעיל מג.) דלומה לסותר בגין (ע״ל קכח:). **כשהדביש.** התקלקל ונעשה צלול מתחת ממיותת (סנהדרין קא.) לו: **יצא טעם דובשנו והחמיץ,** אשמע״ל בלע״ז, כמו (שיר לא) ובכל תבואתי תשרש, תעקר שרשיה, וכמו (קהלת יב) עד לא יתרק חבל הכסף, יפחתו רמוקות עבותיה (ב״מ לח.). **לכתות דגמלי.** לכתיתה שעל הגמל שגנו כתוש ומקוקב מחמת משאוי אייתי״ל בלע״ז (שם). **שתים בידי אדם ואחת באילן.** הוחיל והם יטול האילן נופל קרקעית הסוכה, שאינו יכול לעמוד בסמיכת שתים שבאגרן, אין עולין לה ביו״ט, דמשתמש באילן (סוכה כג.).

רבינו חננאל (המשך)

אשכחיה לרבה דקא משפשף לבריה אגבה דחמרא. פי׳ שפשוף, כדאמרינן ואם מבערב ישפשף, כלומר יולך ויביא ידו על גופו שיוסר מעליו טינוף הקרי. כן (רבא) [רבה] היה מעלה ומוריד בנו כעין שפשוף ע״ג החמור מן הצד, לא על שדרו של חמור כדרך רכיבה אלא היה מושיבו ע״ג החמור והתינוק מיגנדר ונחית ואביו מחזיק בו ומחזירו שלא יפול לארץ. א״ל אביי משתמש מר בבעלי חיים, כלומר המשתמש בב״ח עובר משום הא דתנן ולא רוכבין על גבי בהמה. השיבו רבה אינו [על] שדרו של חמור אלא בצידי החמור אני משפשף, (ויגדלן) [וצדדין] לא גזרו בהו רבנן, מדתנן מתיר החבלים והשקין נופלין, מאי לאו בחבר גואלקי ולא גזרו בהו רבנן. פרוש חבר גואלקי, כשטוענין

יתד. גגר: **והלה בה כלכלה.** ונתן בה עירובו והוא נתכוון לשבות למטה תחת האילן: **למטה מי׳ טפחים.** אם הכלכלה בתוך י׳ לארץ עירובו עירוב דהוא ועירובו ברה״ר אבל למעלה מי׳ ואמצע כלכלה רחבה ארבעה הויא לה כלכלה רשות היחיד והוא נתכוין לשבות ברשות הרבים ואינו יכול ליטלו שם ולאכלו וכיון דאינה סעודה הראויה לו אינו קונה שביתה על ידה: **טעמא דנעץ יתד.** דכי שקיל לעירובו משתמש בצדי צדדין אבל לא נעץ יתד אלא קשרה בצדי אילן לא: **הכא בכלכלה דחוקה.** שפיה לר וקלרה היא ומכניס ידו לתוכה בדוחק הלכך אי ממש הוה קטר לה בצדי אילן כי שקיל ליה לעירובה מניד ליה לאילן הלכך כי איכא יתד הוא דשרי ואי לא לא: **האי דרגא דמדלא.** סולם שעולין בו לסוכת נוכרים שעושין ע״ג קונדיסין גבוהין והיא סמוכה לאילן: **לא לינחיה.** דאם הסולם אדיקלא לא יסמוך דאם הסולם לגד דקל דכי סליק משתמש בצדדין: **אלא לינחיה אגוואזי לבר מדיקלא.** יתקע יתד בצדי האילן ויסמוך הסולם עליו דהוה ליה יתד לדדים וסולם לדי צדדין: **וכי סליק לא ליגח כרעיה על היתד אלא אקניא.** על שליבות הסולם או קניס היולאים מהקונדיסין: **מתני׳ פקיעי עמיר.** קשין של שבלים (ג) (שאותם שאוגדים מתירין אותם שיהו נוחין לבהמה לאוכלה: **מפספסין.** שכן דרך שמפזרים לבהמה העשבים ויפין לה לאוכלן שבשהן דחוקין מתחממין ואינה מריחה ריחה כל כך וקלה בהן: **אם הכיפין.** מפרש בגמרא וכן זירין: **אין מרסקין.** אין מחתכין: **שחת.** עשב של תבואה והוא אספסתא ומשום דטירחא דלא צריך הוא: **רבי יהודה מתיר בחרובין לדקה.** ששייה דקות וקשין לה: **גמ׳ הן הן פקיעין הן הן כיפין.** כולן קשין של שבלין הן מיהו פקיעין תרי שאינן קשורין אלא בשני ראשים: **כיפין הנם.** קשורין ג׳ ד׳ [אגודים]: **זירין דתרזא.** ענפים נחין של ארז שמזדרין אותם ובעודם נחין ראויין לבהמה ורוב בני אדם מניחין אותם לעגלים: **וה״ק מתירין פקיעי עמיר ומפספסין.** דכיון דמעיקרא אוכלא מינהו מותר לטרוח בהן להכשירם למתקן לה. ואת הכיפין אף הן מתירין ומפספסין ואע״ג דנפיש טרחייהו. אבל לא הזירין לא לפספס ולא להתיר דכיון דמעיקרא סתמייהו לאו אוכלא והשתא הוא דמשוי להו אוכלא ה״ל אולודי אוכלא בשבת: **מיטרח באוכלא.** בדבר שתחילתו אוכל קודם תיקון זה טרחינן ומכשרינן לייפותן לה: **הן הן פקיעין הן הן זירין.** שניהן בקשים של שבלים ומה שהתיר בזה התיר בזה ודקתני אבל לא הזירין אפספוס קאי: **וה״ק מתירין פקיעי עמיר.** דכל זמן שהוא קשור לאו אוכלא הוא ומתירו לשויי אוכלא ומשום נער בהמה שרי אבל פספוס לא דסגי ליה בהתרה ואיתעביד אוכלא ופספוסיה לתענוג בעלמא הוא ומטרח באוכל בדבר שהוא כבר אוכל בלא תיקון זה לא טרחינן. ומפספסין את הכיפין דתרזא דבלאו פספוס לא הוי אוכלא. אבל לא את הזירין לפספס אלא להתיר שלשה אוגדיהן בפקיעין דהתרת אוגדיהן שויי אוכלא הוא: **אין מרסקין.** סיפא דמתניתין היא וחד טעמא: **דרכיכי.** כגון חרובין נחין דראויין למאכל בהמה בלא ריסוק וריסוק דידהו לתענוג בעלמא: **דאקושי.** קשין כגון שיבשו: **בעילי זוטרי.** עייריס קטנים שאף השתת קשה להם ולריכה ריסוק לשויי אוכלא: **לדקה אין.** דהוה ליה שויי אוכלא: **לגסה לא.** דהוה ליה מטרח באוכלא: **אי אמרת בשלמא.** שמע רבי יהודה לת״ק דאמר מיטרח באוכלין אסור ואין מרסקין ברכיכי קאמר אבל שויי אוכלא שרי היינו דקאמר ליה רבי יהודה חרובין לדקה לית לן למיסר דשויי אוכלא הוא ואע״ג דרכיכי אלא אי אמרת קסבר ת״ק מיטרח באוכלא שרי שוי אוכלא אסור ואין מרסקין דקאמר דבאקושי קאמר דשויי אוכלא הוי: **רבי יהודה מתיר בחרובין לדקה.** בתמיה הא כל שכן לגסה למיטרח באוכלא הוא ושרי הכי ה״ל למיתני ור׳ יהודה מתיר בחרובין לגסה דהוה ליה מיטרח באוכלא. והא ליכא למימר דר׳ יהודה מפיך דשויי אוכלא שרי מיטרח באוכלא אסיר דהא ת״ק בדאקושי קאמר וגבי גסה נמי שויי אוכלא הוא וה״ל למיתני ורבי יהודה מתיר סתמא בין דקה בין גסה ועוד הוה ליה למיסרי נמי זירין להתיר ולפספס דשויי אוכלא נמי הוא: **דדייקא.** כוסמת יפה ומדקת אוכלין בפיה: **והא מדקתני רישא בין דקה בין גסה שמע מינה דקה ממש.** ורבי יהודה את״ק קאי: את

למטה מי׳ טפחים עירובו עירוב. קשה אמאי עירובו עירוב והא כרמלית הוא כיון שרחבה ארבעה ואסור לטלטל לרה״ר וי״ל אין כרמלית בכלים כדפירש בקונטרס בפ״ק דמכילתין (דף מ.) גבי היתה קופתו מונחת כו׳ [6] אי נמי כרבי דאמר [7] כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות: **אמר רב פפא הכא בכלכלה דחוקה עסקינן.** מדמשני רב פפא הכי משמע דסבירא ליה לדדין מותרין ורב אשי משמע בסמוך דסבר דאסורין מדאמר רב אשי בסמוך השתא דאמרת לדדין אסורין וקשה לי הא איפכא שמעינן להו במסכת חגיגה בפ״ב (דף יח. ושם) דאמר רב פפא שמע מינה לדדין אסורין דאי סלקא דעתך לדדין מותרים נסמוך ארישא דלדדין מינהו רב אשי אמר אפילו תימא לדדין מותרין כל דלהדי גבה כגבה דמי [1]: **והלכתא** צדדין אסורין צדי צדדין מותרין. ותימה לרבי אמאי לא חשיב הני בהדי יע״ל קג״ס דהלכה כאביי (בבבא מציעא דף כב:) דאמר רבא מאן דאסר בצדדין אסר נמי בצדי צדדין ואביי אמר בצדדין כולי עלמא לא פליגי: [דאסור] ובצדי צדדין פליגי:

רב יהודה אמר הן הן פקיעין כו׳ וה״ק מתירים פקיעי עמיר כו׳. פירש בקונטרס דהתרת פקיעים הוא שויי אוכלא ולריך לפרש [1] נמי בהא דרב יהודה חשיב התרת פקיעין שויי אוכלא ורב הונא לא חשיב לה שויי אוכלא מדשרי לה[2] ואין נראה לרבינו תם לאפלוגיהו בהכי אלא לתרוייהו לא הוא התרת פקיעי עמיר לא שויא אוכלא ולא מיטרח באוכלא דלא שייך טורח בהתרה[3] ולהכי שריא לתרוייהו.[4] מ״ר: מין

להתיר אמר רבא מאי טעמא דרב יהודה קסבר [5]שווי אוכלא משוינן מטרח באוכלא לא טרחינן תנן [6]אין מרסקין את השחת ואת החרובין לפני בהמה בין דקה ובין גסה מאי לאו חרובין דומיא דשחת מה שחת דרכיכי אף חרובין דרכיכי אלמא לא טרחינן באוכלא ותיובתיה דרב הונא אמר לך רב הונא לא שחת דומיא דחרובין מה חרובין דאקושי אף שחת דאקושי היכי משכחת לה בעילי זוטרי ת״ש רבי יהודה מתיר בחרובין לדקה לדקה אין לגסה לא אי אמרת בשלמא ת״ק סבר מיטרח באוכלא לא טרחינן שווי משוינן היינו דקא אמר ר׳ יהודה [8] החרובין לדקה נמי שווי אוכלא הוא אלא אי אמרת ת״ק סבר שווי אוכלא לא משוינן מיטרח באוכלא מטרחינן רבי יהודה [9] דמתיר בחרובין לדקה כל שכן לגסה מי סברת דקה דקה ממש מאי דקה גסה [10] ומאי קרי לה דקה דדייקא באוכלא הא מדקתני רישא בין דקה ובין גסה מכלל דרבי יהודה דקה דקה ממש קאמר קשיא תא שמע [3]מחתכין את

יתד באילן ותלה בה כלכלה למעלה מעשרה טפחים אין עירובו עירוב למטה מי׳ טפחים עירובו עירוב טעמא דנעץ יתד באילן הא לא נעץ אפילו למטה מי׳ טפחים אין עירובו עירוב והא האי תנא דקאסר בצדדין וקשרי בצדי צדדין אמר רב פפא הכא בכלכלה דחוקה עסקינן דבהדי דשקיל ליה לעירובו קמניד ליה לאילן וקמשמש באילן גופיה [4]והלכתא [5]צדדין אסורין צדי צדדין מותרין אמר רב אשי השתא דאמרת צדדין אסורין האי דרגא דמדלא לא לינחיה אינש אדיקלא דהוו להו צדדין אלא לינחיה אגוואזי לבר מדיקלא וכי סליק לא לינח כרעיה אגוואזי אלא ליתנה אקנין: **מתני׳** מתירין פקיעי עמיר לפני בהמה ומפספסין את הכיפין אבל לא את [6] הזירין אין מרסקין לא את השחת ולא את החרובין לפני בהמה בין דקה ובין גסה רבי יהודה מתיר בחרובין לדקה: **גמ׳** אמר רב הונא הן הן פקיעין הן הן כיפין פקיעין תרי כיפין תלתא [7] זירין דארזי וה״ק מתירין פקיעי עמיר לפני בהמה ומפספסין והוא הדין לכיפין אבל לא את הזירין לא לפספס ולא להתיר אמר רב חסדא מאי טעמא דרב הונא קא סבר למטרח באוכלא טרחינן לשויי אוכלא לא משוינן רב יהודה אמר הן הן פקיעין הן הן זירין פקיעין תרי זירין תלתא כיפין דארזי וה״ק [8]מתירין פקיעי עמיר לפני בהמה אבל פספוסי לא וכיפין פספוסי נמי מפספסינן אבל לא הזירין לפספס [א] אלא

כ א מיי׳ פכ״ז מהל׳ שבת הלכה ט סמג לאוין סה טוש״ע א״ח סימן שה סעיף יח: **כא** ב ג מיי׳ פכ״ז מהל׳ שבת הל׳ יח טוש״ע א״ח סי׳ שכד סעיף ד:

כב ד מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף ח:

מוסף תוספות

א. דהא סבר רשווי אוכלא לא משווינן. תוס׳ הרא״ש. ב. שדבר קל הוא. רמב״ן. ג. ובפספוס הוא שחלקו לאסרו משום מיטרח באוכלא או משום שוויי אוכלא. רמב״ן.

רבינו חננאל (המשך)

האילן והכלכלה צידי צדדין ולפיכך למטה מעשרה טפחים עירובו עירוב, אבל אם לא נעץ יתד ותלה בו אלא תלה באמירי האילן אפילו למטה מעשרה אין עירובו עירוב דהוה ליה צדדין. הרי נתברר כי זה החנא אוסר בצדדין ומתיר בצידי צדדין. ופריק רב פפא אליבא דרבא הכא בכלכלה דחוקה וכו׳, ודברי רב פפא פשוטין הן. ומסקינן בה והילכתא צדדין אסורין צדדי צדדין מותרין. **דרגא דאמדלא.** סולם העשוי לעלות בו בערסל והוא שכתוב, כמלונה במקשה, והוא מלונה לשומרי פירות. ודקדק רב אשי מזו ההלכה שאסור להניח סולם על הדקל ולעלות בו שנמצא משתמש בצידי האילן ואסור, ופירש שאם יחקוק באילן וניחה באותה חקיקה גואזי שהן עצים וניחה באותן העצים הסולם, ונמצא הסולם נתון בעצים כמין הכלכלה ביתד ושרי. וגם אסור להניח רגלי העולה באותה סולם בעצים הנעוצין באילן מפני שהן צדדין והצדדין אסורין, וכי אינו מותר לו להשתמש ולעלות אלא בקנים שהן מעלות הסולם והן שליבותיו שהן ודאי צדדי צדדין. מתירין **פקיעי עמיר כו׳.** פי׳ פקיעי, אגודות כדתנן פקעת גמי. בא רב הונא לפרש משנתנו ואמר הפקיעין והכיפין שניהם אגודות קשורות הן, אלא [ש]הפקיעין שתי אגודות בפקיע, והכפין שלש אגודות בכף. זירין דארזי, כשמתגדלין ומתקשין נקראין [זירי] דארזי, והן אחד אחד ואינן נאגדין באגודה, ואם אגדן [נ״א: אגודין] בחזקתן עומדין. ותרצה רב הונא למתניתין הכי, מתירין פקיעי עמיר לפני בהמה ומפספסין, פי׳ מפספסין מפרכין כעין [נ״א: כגון] פיתות לרככן (לית) [להיות] נוח לאכילה. ומצינו בתלמוד א״י שאמרו בענין תיקון פתילה מפספסין, ופי׳ מחרכין, כדכתיב ושער ראשיהון לא התחרך. ונראין [נ״א: ומראין] הדברים שהחריכה מרככת כעין הפתיתה דהוא מעין בסיסה, כדאמרינן בידות האוכלין שבססן לגורן. וכשם שמתירין ומפספסין הפקיעין, הוא הדין לכפין, אבל הזירין לא יפספס ולא יתיר אם נקשרו. **ובא** רב חסדא ופירש טעמא דרב הונא (ואמר) [דאמר] בהעמידו למשנתנו שמתירין ומפספסין הפקיעין והכפין שהן מקודם אוכל ויכולין להיאכל כמות שהן, וכל ההתרה והפספוס לא להוסיף להם אלא הכשר לאכילה בלבד, דייקינן מדבריו הללו דקסבר מותר למיטרח באוכל ולהוסיף לו הכשר, אבל אם אין יכול להיאכל כגון הזירין שהן דארזי אלא אחרי התר ופספוס אסור, וזהו

עין משפט נר מצוה

לשוויי אוכלי לא משוינן. **ורב יהודה** חלק על רב הונא לדברי רבה דאוקמינהו לדברי רב יהודה שוויה אוכלא לא משווינן, ואמר רבה מדתרצה למתניתין שהפקיעין [והזירין שניהן אגודות (מפספס למה הן), מיהו הפקיעין שתים באגודה (והעמידן) [והזירין] ג׳, מותר להתיר הפקיעין שקשרן אמין], ואם לא יתירם אינן נאכלין בטוב, ושלש אין קשרן אמין ונאכלין וכיון שיכולים להיאכל קסבר אטרוחי באוכלא לא טרחינן. ואם יש לומר מניין לנו ראייה שיש הפרש בין ב׳ לג׳ שאילו קישרם אמין יתר מאילו, מצאנו לדבריהן שאומרים נימה אחת קשורה חוצצת, ג׳ אין חוצצת, ב׳ איני יודע. פי׳ ג׳ אינן חוצצת שאין קשרן מתחזק ומרפרף הוא והמים באים בתוכו לפיכך אינן חוצצין, אבל הכפים שהן זירי והן קשין כמו שאמרנו למעלה, מפספסין כדי לשוותם אוכל וכ״ש שמתירין. **ובאנו** להקשות לרב הונא מסיפא דהא מתניתין דקתני אין מרסקין לא את השחת ולא את החרובין, ופשוטה היא. ופריק רב הונא לא, שהחרובין רכין הן כמות שהן שחת שהן רכין ויכולין להיאכל אין מרסקין אותן אלמא לא מטרחינן

הגהות הב״ח

(א) במשנה אם הכיפין אבל לא אם הזרדין אין: (ב) גמ׳ כיפין תלתא זרדין דתרזא וכו׳ אבל לא אם הזרדין לא ליפספסא וכו׳ למעמא דאוכלא עומדין לשווייי אוכלא לא משוינן וכו׳ הן הן זרדין פקיעין תרי זרדין תלתא וכו׳ אבל לא הזרדין לפספסא: (ג) שם היינו דקא אמר ר׳ יהודה חרובין לדקה נמי שוויי אוכלא: (ד) שם ר׳ יהודה מתיר כל״ל ואות ד׳ נמחק: (ה) שם מאי דקה גסה ואמאי קני: (ו) תוס׳ ד״ה ר׳ יהודה וכו׳ ולריך לפרש דפליגי נמי בהא:

גליון הש״ס

גמ׳ והלכתא צדדים אסורי׳. עיין עירובין דף לג. ע״ש: **תוס׳** ד״ה למטה מי׳ וכו׳ א״נ ברבי וכו׳. ותמוה דא״כ אפי׳ לא נעץ יתד נמי דשימוש באילן הוי רק שבות וא״ג בה״ש. אח״כ ראיתי שתמה כן בתוספת מעשיל לדקה סימן ט׳ ולענ״ד י״ל דנ״מ בע״ש שאל להיות ביו״ט והניח עירוב בערב יו״ט בכלכלה זו שיהיה עירוב ביו״ט ושבת. ולפי דב׳ קדושות הן לריך שיהיה עירובו קיים ביה״ש דקודם שבת וכזה אם לא נעץ יתד לא מהני עירובו לשבת דבה״ש אינו יכול ליטול עירובו דהא בממנ״ש אסור אי הוי יום והוא יו״ט או לילה והוא שבת אחר בשימוש בממובר אבל בנעץ יתד דמלד עלמא מכרמלית לרה״ר ליכא איסור הוצאה ביו״ט ובה״ש מותר דמשום שבות לא גזרינן בה״ש דדלמא עדיין יום וליכא איסור הוצאה:

הגהות הגר״א

[א] גמ׳ לפספס אלא להתיר. נ״ב גירסת הרי״ף ולא להתיר ונכון מאד:

רבינו חננאל

כגון שהיה צד המשאוי האחד כבד והשני קל ורצינו להשוות המשאוי שלא יהיה [6]מטרטן, ומוסיף על הצד הקל דבר להשוות המשקל שלא יהיה אחד מהן מכריע. ועליו אמרה משנתנו מתיר החבלים והשקין נופלים שהקשר למעלה הוא ואין צריך להבביה שק ולא להורייד אלא כשמתיר החבל נופלין אבר גואלקלי, נמצאו גואלקי על צידי בהמה, ואבר זה על גואלקי נמצא אבר זה צדי צדדין. אי נמי בגואלי, דגואלקי עצמן אינן קשורין בחבלים אלא כמנהג שהיה לאורחים המהלכים בדרכים שעושין בראש השקין כמין קרסים ולולאות מן החבלים ומכניס הקרסים בלולאות. אי נמי לולאות בלבד ומכניס בהן עץ ומחברן וכשרוצה לפרקן מושך העץ ההוא והן נופלים ונקרא העץ ההוא לכתא ואינו מגיע לצדדין, ואותו האבר נמי שמוסיפין על המשאוי הוא צדדי צדדין והוא מותר אבל הצדדין אסורין. **ועוד** אקשי ליה אביי לרבה הא ב׳ בידי אדם ואחת באילן כו׳. ופריק רבה התם דכפייה לאילן וסיכך על גביו שנמצא משתמש באילן עצמו. תוב אקשינן עליה מסיפיה דקתני ג׳ בידי אדם ואחת באילן כשרה ועולין לה ביו״ט, ואי כפייה לאילן וסיכך ע״ג אמאי עולין לה ביו״ט הא משתמש באילן ואסור. ופריק ליה התם (פרסיכאנא ג)[גוזא ופרסיכנא], פי׳ (גיחא) [גוזא] ופרסיכנא, תרתב מאבקא. ועלה דייקינן זה הכלל כל שינטל האילן ויכולה לעמוד עולין לה ביו״ט. **לימא כתנאי אין עולין לה ביו״ט כו׳,** סברי לה כגון דחק באילן ונתן הנסרין שהן הסכך באותה החקיקה והן הצדדין, זה אוסר להשתמש בצדדין וזה מתיר. אמר אביי כולי עלמא צדדין אסורין והכא בצידי צדדין פליגי, פי׳ כגון דחק באילן ונתן באותה החקיקה עץ חזק כמין קורה ושם ראשי הנסרים שהן הסכך על אותו העץ הנתון כמין קורה, שנמצא העץ ההוא צדדי האילן והנסרים הנתונים על גביו צדדי צדדין. רבא אמר צדדין וצדדי צדדין דינם אחד, האוסר בצדדין גם בצידי צדדין אוסר והמתיר צדדי צדדין גם בצדדין מתיר. ובא רב משרשיא לאותובי (לרבה) [לרבא] דאמר המתיר בצידי צדדין מתיר גם בצדדין, הא דתניא נעץ יתד באילן ותלה בו כלכלה למטה מעשרה עירובו עירוב, למעלה מי׳ טפחים אין עירובו עירוב, ודייקינן מינה טעמא דנעץ יתד באילן ותלה בו כלכלה, פי׳ דהוה לה יתד צידי

ו) עיין ערוך ערך אגוזי. ב) הכת״י במספט זה משופש, ותוקן עפ״י גמ׳ כתי״מ והעיון ערך גז י״ל.

אם הדלועין. התלושין ולא אמרינן מוקצין הן לבהמה דמאכל אדם הן: **אשוי.** קשין: **א"נ.** כלבים דקאמר בגורייתא זוטרי דכל נבלה קשה להן: **ומערבין.** התבן והאספסתא יחד והבהמה אוכלת התבן בשביל האספסתא: **תבן בתיבנא סריא.** דלא חזיא והשתא משוי לה אוכלא. והאי סריא לאו סריא לגמרי דההיא לטיגא קיימא ואסורה לטלטל: **מתני' אין אובסין.** מאכילין אותו הרבה על כרחו ומותבין לו בגרונו. וגבגמרא מפרש לשון אובסין עושין לה כמין אבוס בתוך מעיה: **ולא דורסין.** שדורס לה בתוך גרונה את השעורין ומיהו לא הוי כל כך כמו אובסין: **אבל מלעיטין.** מפרש בגמרא: **אין מאמירין.** מפרש בגמרא: **מהלקטין.** מפרש בגמרא: **אין נותנין מים לפני דבורים.** מפרש טעמא בגמרא אי משום דאין מזונותיהן עליו שיולאין ואוכלין בשדה אי משום דמיא באגמא שכיח להו: **הרדיסאות.** על שם מקומן ויצוצין בתוך הבית: **גמ' כי האי גוונא.** שיאכילנה כל כך שירחיבו מעיה באבוס: **אטענה בורא.** על גבה למזונות לדרך לבד שאר משאות: **למקום שאינה יכולה להחזיר.** שתוחבו לה לפיס מבית הבליעה: **בכלי.** בתרווד: **דספי בידים.** תוחבו לתוך פיו: **אנא יוני שובך וכו'.** בתמיה. ואמאי לא מאי טרחא איכא: **אנא לאו הו.** ומדמהלקטין דמתניתין למקוס שאינה יכולה להחזיר נמי שרי שמע מינה מלעיטין דעגלים וגמלים למקוס שאינה יכולה להחזיר ושרי אנא דגבי בהמה קרי ליה הלעטה וגבי עופות קרי ליה הילקוט ועל כרחך אין מאמירין דקאסר בכלי הוא: **נעוסס מהלקטין דספי ליה בידים.** ולמקוס שיכולה להחזיר: **אין מזונותן עליך.** דשכיחי להו בדברא: **חזיר אין מזונותיו עליך.** דלמרוב יהודי [1] שיגדל חזיריס: **מתני' נמי דיקא.** דאפילו שדי קמייהו נמי לא: **דשכיחי באגמא.** אבל מזונות לא שכיחי להו: **שמזונותיו מועטין.** שאין אדם חס עליו לתת לו מזונות הרבה: **כמה תשהה במעיו.** דהכלב שאכל בשר מת ומת הכלב בבית תוך ג' ימים מטעמא באהל אבל בחיין לא מטעמא דטומאה בלועה בבעלי חיים לא מיטמא כדאמר בבהמה המקשה (חולין דף עא:): **שמע מינה.** מדקאמר שהקפיד הקדוש ברוך הוא על מזונותיו: **משה אודניה.** מעט כמו אוזנו: **וחוטרא בפריה.** יכהו במקל מיד שלא יהא מרגילו אצלו: **אבל במשה לא.** ליתיב ליה מידי אי לאו דידיה הוא: **משום דאפי למסרך.** בתריה ויפסידו: **ליה דעתיר מחזירא.** שכל מאכל רעוי לו ומונח לאכול ואף מאכילין לו הרבה: **לווסיה דרב יהודה.** שהמרבה למקוס שאינו יכול להחזיר: **פוקס אם פיה.** נותן חכה לתוך פיה שלא תוכל לסגור פיה: **ומאכילה כרשינין ומיס בגם אחת.** והמיס מבליעין הכרשינין לתוך בית בליעתה על כרחה: **מאכילה מעומד.** נותן לתוך פיה וכל זמן שאינו מרבילה אינו יכול לתחוב כל כך ויכול להחזירה: **מסניפין מני.** דקתני נותן מיס לתוך המורסן דנתינת מיס לא זהו גיבולו: **אפי' רבי יוסי מודה.** דזהו גיבולו: **קני.** קמח של תבואה שנתייבשה כשהן קליות בתנור ואותו קמח לעולם מתוק והוא [2] קמחא דלבשונא ועושין ממנו ומיס ומלח שמענדין בו: **רבי**

[1] בידיים כתירוצא דרב יהודה. **ונותנין מים למורסן אבל לא גובלין.** אוקימנא (לר') [כר'] יוסי בר' יהודה דתניא אחד נותן את הקמח ואחד נותן לתוכו מים האחרון חייב דברי רבי, ור' יוסי בר' יהודה אומר עד שיגבל, אלמא אמרינן [דנתינת מים לאו זהו גיבולן]. ממאי דילמא עד כאן לא קאמר ר' יוסי בר' יהודה עד שיגבל אלא בקמח דבר גיבול הוא, אבל מורסן דלאו בר גיבול הוא אפילו ר' יוסי בר' יהודה מודי שנתינת מים למורסן אסור שזהו גיבולו. ואשכחנן תניא בהדיא אין נותנין מים למורסן דברי ר', [ר'] יוסי בר' יהודה אומר נותנים מים למורסן. ואע"ג דבכל מקום הילכתא כרבי מחבירו, הכא הלכה כר' יוסי דתניין מתניתין סתמא כוותיה. ותוב מהא דכתוב אפינקסיה דלוי אמרית קדם רבינו הקדוש והוא רבי על דהוו גבלין שתיתא בבבל, (והוה) [והוה] צווח רבי ולית דשמע ליה ולית חילא בידיה למיסר מדר' יוסי בר' יהודה, מהא נמי שמעינן דהלכתא כר' יוסי בר' יהודה דהוא בר פלוגתיה לא אסר ונפק עובדא כוותיה. ת"ר **אין גובלין את הקליא** וי"א **גובלין.** ואמרינן מאן י"א, ואמר רב חסדא

[1] ל"ל מפרכין וכן העתיקו תוס' לעיל קנ: וכן כתוס' ב"מ יט: ד"ה בתיבנא], [2] [עי' תוס' ב"מ ט: ד"ה סתם], [3] [תוספפ' פי"ח], [4] [בקה כתיב יבע מסר ווי"ן], [5] אחלות פי"ח מ"ז], [6] [תוספפ' פי"ח], [7] לעיל יח., [8] [לעיל יח. איתא רבי יוסי אומר], [9] [עי' מ"ש תוס' ב"ב לג: ד"ה מאן], [10] [קוטה מט:], [11] [פסחים לט:], [12] בד"ה אבל,

אין אובסין את הגמל וכו'. והא דלמרינן בעירובין פרק עושין פסין (דף כ: ושם) גמל שראשו ורובו מבפנים אובסין אותו מבפנים הך אביסה לאו היינו אביסה ממש דהא אמרינן הכא אין אובסין כו' והיא אביסה היינו הלעטה[8] וכן פירש רבינו שמואל: **אלא** קמח דבר גיבול הוא. פירשתי לעיל בפ"ק (דף יח. ושם)[9]: מהו

[6] מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא טרחינן באוכלא תבן בתיבנא סריא אספסתא בעילי זוטרי: **מתני'** אין אובסין את הגמל ולא דורסין אבל מלעיטין ואין מאמירין את העגלים אבל מלעיטין ומהלקטין לתרנגולין ונותנין מים למורסן אבל לא גובלין ואין נותנין מים לפני דבורים ולפני יונים שבשובך אבל נותנין לפני אווזין ותרנגולין ולפני יוני הרדיסיות: **גמ'** מאי אין אובסין אמר רב יהודה [1]אין עושין לה אבוס בתוך מעיה מי איכא כי האי גוונא אין וכדאמר רב ירמיה מדיפתי לדידי חזי לי ההוא טייעא דאכלא כורא [2]ואטענא כורא: אין מאמירין: איזו היא המראה ואיזו היא הלעטה אמר רב יהודה [3]המראה למקום שאינה יכולה להחזיר הלעטה למקום שיכולה להחזיר רב חסדא אמר אידי ואידי למקום שאינה יכולה להחזיר והמראה בכלי הלעטה ביד מתיב רב יוסף [4]מהלקטין לתרנגולין ואין צריך לומר שמלקטין ואין מלקטין ליוני שובך וליוני עלייה ואין צריך לומר שאין מהלקטין מאי מהלקטין ומאי מלקטין אילימא מהלקטין דספי ליה בידים מלקטין דשדי ליה [5] קמייהו מכלל דיוני שובך ויוני עלייה מישדא קמייהו נמי לא אלא לאו מהלקטין למקום שאינה יכולה להחזיר מלקטין למקום שיכולה להחזיר מכלל דהמראה בכלי ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לעולם מהלקטין דספי ליה בידים מלקטין דשדי ליה קמייהו ודקא קשיא לך יוני שובך ויוני עלייה למישדא קמייהו נמי לא הני מזונותן עליך והני אין מזונותן עליך כדתניא [6]נותנין מזונות לפני כלב ואין נותנין מזונות לפני חזיר ומה הפרש בין זה לזה זה מזונותיו עליך וזה אין מזונותיו עליך אמר רב אשי מתניתין נמי דיקא [7]אין נותנין מים לפני דבורים ולפני יונים שבשובך אבל נותנין לפני אווזין ולפני תרנגולין ולפני יוני הרדיסיות מ"ט לאו [8]משום דהני מזונותן עליך והני אין מזונותן עליך וליטעמיך מאי אירא מיא אפילו חיטי ושערי נמי לא אלא שאני מיא דשכיחי באגמא דרש רבי יונה אפיתחא דבי נשיאה מאי דכתיב [9](יודע) צדיק דין דלים יודע הקב"ה בכלב שמזונותיו מועטין לפיכך שוהה אכילתו במעיו ג' ימים [10]כדתנן כמה תשהה אכילתו במעיו ויהא טמא בכלב ג' ימים מעת לעת ובעופות ובדגים כדי שתפול לאור ותשרף אמר רב המנונא שמע מינה אורח ארעא למשדא אומצא לכלבא וכמה אמר רב מרי משח אודניה וחוטרא אבתריה הני מילי בדברא אבל במתא לא דאתא למסרך אמר רב פפא לית דעניא מכלבא ולית דעתיר מחזירא תניא כוותיה דרב יהודה [11]איזו היא המראה ואיזו היא הלעטה המראה מרביצה ופוקס את פיה ומאכילה כרשינין ומים בבת אחת הלעטה מאכילה מעומד ומשקה מעומד ונותנין כרשינין בפני עצמן ומים בפני עצמן: מהלקטין לתרנגולין כו': אמר אביי אמריתה קמיה דמר מתניתין מני ואמר לי ר' יוסי בר יהודה היא דתניא [12]אחד נותן את הקמח ואחד נותן לתוכו מים האחרון חייב דברי רבי [13]ר' יוסי בר יהודה אומר אינו חייב עד שיגבל דילמא עד כאן לא קאמר רבי יוסי בר יהודה התם אלא קמח דבר גיבול הוא אבל מורסן דלאו בר גיבול הוא אפילו רבי יוסי בר יהודה מודה לא סלקא דעתך דתניא בהדיא אין נותנין מים למורסן דברי רבי ר' יוסי בר יהודה אומר [14]נותנין מים למורסן ת"ר אין גובלין את הקלי וי"א גובלין [15]מאן י"א א"ר חסדא רבי

[1] אתי הדלועין לפני הבהמה [2]ואת הנבלה לפני הכלבים [3]מאי לאו דלועין דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [4]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [5]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[6] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [7]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [8]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[9] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [10]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [11]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[12] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [13]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [14]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[15] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [16]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [17]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[18] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [19]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [20]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[21] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [22]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [23]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[24] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [25]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [26]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[27] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [28]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [29]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[30] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [31]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [32]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[33] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [34]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [35]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[36] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [37]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [38]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[39] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [40]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [41]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[42] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [43]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [44]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[45] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [46]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [47]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[48] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [49]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [50]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[51] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [52]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [53]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[54] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [55]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [56]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[57] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [58]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [59]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[60] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [61]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [62]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[63] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [64]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [65]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[66] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [67]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [68]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[69] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [70]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [71]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[72] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [73]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [74]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[75] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [76]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [77]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[78] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [79]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [80]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[81] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [82]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [83]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[84] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [85]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [86]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[87] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [88]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [89]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[90] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [91]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [92]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[93] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [94]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [95]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[96] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [97]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [98]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[99] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [100]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [101]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[102] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [103]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [104]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[105] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [106]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [107]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[108] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [109]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [110]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[111] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [112]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [113]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[114] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [115]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [116]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[117] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [118]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [119]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[120] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [121]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [122]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[123] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [124]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [125]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[126] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [127]דאשוני אף נבלה דאשונא והיכי משכחת לה בבשר פילי א"נ בגורייאתא זוטרי תא שמע דתני רב חנן מנהרדעא [128]מפרכינן תבן ואספסתא ומערבין אלמא

[129] מה הנבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דנבלה מה נבלה דרכיכא אף דלועין דרכיכי אלמא טרחינן באוכלא ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לא נבלה דומיא דדלועין מה דלועין [130]דאשוני אף

רבי יוסי בר יהודה היא. ט) (דאי רבי לא מהני ליה שינוי דמנתינת מיס מיחייב אפילו במידי דלאו בר גיבול כדאמרינן גבי מורסן אבל לרבי יוסי בר יהודה) דאמר עד שיגבל הכא גובלין כלאחר יד כדמפרש ואזיל והנ"מ הוא דקא משני: **שבוחשין.** בתרווד דהיינו גובלין: **ושוחים זיפוס המלרי.** דבלאו רפואה נמי משקה הוא דתנן כל המשקין שותה אדם לרפואה (לעיל דף קט:): **בעבה.** אין גובלין ברכה בוחשין שאין זו ליפה: **בחול נותן החומץ לו'.** כלומר כן דרכו בחול: **לגבלא דבי נשיה.** שומר בהמות אביו ומגבל מאכלן: **דקא גביל.** מורסן ע"י שינוי: **בטש ביה.** דהא לכולי עלמא אבל לא גובלין תנן: **גובלין.** מורסן ע"י שינוי כדמפרש ואזיל והוא דקא משני: **ולא מספין.** לתורי אין מאמירין אותן: **ודלא לקיט בלישניה.** עגל קטן שעדיין לא לומד לאכול: **והני מילי.** דאמרן דמותר לגבל מורסן: **שפי וערב.** פעם אחת מוליך המקל שתי ופעם אחת ערב: **מנערו לכלי.** והוא מתערב מאליו: **אפינקסיה.** לוחות קשורות זו עם זו כאותן של סוחרים ט): **מהו לפרק.** לתת מתוך כלי שלפני בהמה זו ולתת לפני חברתה: **חדא קמי חדא.** מילתא באפי נפשה היא. חדא מדה שרגילין לתת לפני בהמה מותר לתת לפניה בשבת וכן תרתי קמי תרתי האוכלות באכסוס אחד: **אבל אתא קמי תרתי.** הואיל ובחול לא יהיב להו כי האי הוי טרחא דלא צריך וכ"ש תרתי קמי חדא: **אמריס קמיה רבי.** רבי לוי משתעי דהוא אמר קדם רבי על הנך אינשי דגבלין שתיתא: **מדר' יוסי בר יהודה.** בר פלוגתיה דהוה שרי לעיל אף בעבה ועל ידי שינוי והיו נוהגין כמותו: **האי מאן דנחד בשבת.** הנולד באחד בשבת: **יהא גבר ולא חדא ביה.** יהא אדם שלם במדה אחת יהא ולא אחת בו ממדה אחרת ונקמן מפרש לה ואזיל: **והוא ריש גגבי.** דמאן דנחד בשבת יהא ראש כמו שהיום ראש למעשה בראשית. מיהו שמע מינה דנולדים בו לדיקים ורשעים: **דאיפליגו מיא.** כך הוא יבדל מכל אדם: **זגאי.** נופף: **דאיברו ביה עשבים.** דכתי' (בראשי' א) תדשא הארץ והוא דבר שפרה ורבה מאד וממהר לגדל ולצמוח דהוא עניין פריצות אשווי"א בלע"ז י) [ל"א] דלא כתיב למיהו בעשבים בלוויים (ועוד) שיולאין בערבוביא ויונקין זו מזו: **ונהיר.** זיותן: **דאיתלו ביה מאורות.** וכתיב ט ותורה אור: **דאיברו ביה דגים ועופות.** שאין טורחין לאוכלין אלא ניזונים בחסדו של הקב"ה: **חזרן.** מחזר אחר מצות: **חזרן במצות.** שכן דרך ע"ש לחזר אחר מצות שבת: **וקדישא רבה יתקרי.** שיהא פרוש וקדוש דכתיב (שמות כ) ויקדשהו: **אמר להו רבי חנינא.** לתלמידיס שקראו פנקסו של ר' יהושע: **מזל שעה.** ז' מזלות הן המשמשין את השעות חנכ"ל של"ס חמה היינו חמה ממש והוא אחד מן המזלות וכן לבנה והשאר הוויין כוכבים: **זיופן.** כשמש המאיר: **אכיל מדיליה.** כשמש שאינו מסיג גבול רעהו למשול בלילה: **ורזוהי גליין.** אין לו רשות לכסות סודו ונסתרותיו אלא כשמש הזה שהוא פומבי לכל: **דאלי ביה נורא.** אש תלוי באותו מזל. יצר של תשמיש בוער כתנור: **מזל כוכב.** הוא סופר של מזל חמה לכתוב דרך הילוכו ותקופותיו ומצוי אצלו תמיד: **סביל מרעין.** כלבנה זו (ט) שמתנוונה והולכת: **בגאי וסהיר.** כלבנה זו שגדילה ומתמעטת: **אכיל לא דיליה.** כלבנה המסגת גבול החמה למשול אף ביום: **ורזוהי כסיין.** כלבנה שאינה מאירה: **דבשבתאי.** מזל כוכב ששמו שבתאי: **בטלין.** כמו לא ישבותו (בראשית ח): **לדקן במצות.** לדקה לענייס דקרי ליה מצוה מ) (בכל) לשון אגדה: **גגבא.** ליסטיס ההורג נפשות: **אומנא.** מקיז דס: **עניש.** בני אדם העובדין על דבריו: **מזל מחכים.** לפי המזל היא החכמה כדאמר דבחמה נהיר וחכיס: **ויש מזל לישראל.** שאין תפלה ולדקה משנה את המזל: **אין מזל לישראל.** דעל ידי תפלה וזכות משתנה מזלו לטובה: **אילטגינוס.** חכמת המזלות: **לא מאילטגינוסך.** היינו דכתיב ויולא אותו החוצה חוץ מאילטגינוסך: דקאי

מהו לפרק. פירש בקונטרס לפרק מלפני בהמה זו ולתת לפני אחרת וכן פירש בערוך בערך פרק וקשה לר"י דהיינו מתניתין גבי בהמה (לעיל דף קמ:) א וגרשה לר"י לפרק היינו להריק המים וגם המורסן מכלי אל כלי שתגבל היטב ב ובערוך פירש כמה לשונות:

אין מזל לישראל. והא דאמר רבא בשילהי מו"ק (דף כח. ושם) בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא מכל מקום על ידי זכות גדול משתנה אבל פעמים שאין המזל משתנה כדאמר ביבמות פרק החולץ (דף נ. ושם) זכה מוסיפין לו לא זכה פוחתין לו ג) (דאין מזל לישראל): כלדאי

רבי יוסי בר' יהודה היא והנ"מ הוא א דמשני היכי משני א"ר חסדא על יד על יד ב) ושוין שבוחשין את השתית בשבת ושותים זיתום המצרי והאמרת אין גובלין ל"ק הא ג בעבה הא ברכה והני מילי הוא דמשני היכי משני אמר רב יוסף בחול נותן את החומץ ואח"כ נותן את השתית ד בשבת נותן את השתית ואח"כ נותן את החומץ לוי בריה דרב הונא בר חייא אשכחיה לגבלא דבי ה) נשיה דקא גביל וספי ליה לתוריה בטש ביה ו אתא אבוה אשכחיה א"ל הכי אמר אבוה דאמך משמיה דרב ומנו רבי ירמיה בר אבא גובלין ולא מספין ודלא לקיט בלישניה מהלקיטין ליה וה"מ הוא דמשני היכי משני אמר רב יימר בר שלמיא משמיה דאביי שתי וערב והא לא מערב שפיר אמר רב יהודה מנערו לכלי כתיב אפינקסיה דזעירי אמרית קדם רבי ומנו רבי חייא מהו לגבל אמר אסור מהו לפרק אמר מותר אמר רב ז) [מנשיא] חד קמי חד תרי קמי תרי שפיר דמי תלתא קמי תרי אסור רב יוסף אמר קב ואפילו קביים עולא אמר כור ואפילו כוריים כתיב אפינקסיה דלוי אמרית קדם רבי ומנו רבינו הקדוש על דהוו גבלין שתיתא בבבל והוה צוח רבי ומנו רבינו הקדוש על דהוו גבלין שתיתא ולית דשמיע ליה ולית חילא בידיה למיסר מדרבי יוסי בר' יהודה כתיב אפינקסיה דרבי יהושע בן לוי האי מאן דבחד בשבא יהי גבר ולא חדא ביה מאי [ולא חדא ביה] אילימא ולא חד לטיבו והאמר רב אשי אנא בחד בשבא הואי אלא לאו חדא לבישו והאמר רב אשי אנא ודימי בר ققוזתא הוויין בחד בשבא אנא מלך והוא הוה ריש גנבי אלא אי כולי לטיבו אי כולי לבישו ד)(מאי טעמא דאיברו ביה אור וחושך) האי מאן דבתרי בשבא יהי גבר רגזן מ"ט משום דאיפליגו ביה מיא האי מאן דבתלתא בשבא יהי גבר עתיר וזגאי יהא מ"ט משום דאיברו ביה עשבים האי מאן דבארבעה בשבא יהי גבר חכים ה) ונהיר מ"ט משום דאיתלו ביה מאורות האי מאן דבחמשה בשבא יהי גבר גומל חסדים מ"ט משום דאיברו ביה דגים ועופות האי מאן דבמעלי שבתא יהי גבר חזרן אמר ר"נ בר יצחק חזרן במצות האי מאן דבשבתא יהי בשבתא ימות על דאחילו עלוהי יומא רבא דשבתא אמר רבא בר רב שילא וקדישא רבא יתקרי אמר להו רבי חנינא פוקו אמרו ליה לבר ליואי לא מזל יום גורם אלא מזל שעה גורם האי מאן דבחמה (ח) יהי גבר זיותן יהי אכיל מדיליה ושתי מדיליה ורזוהי גליין אם גניב לא מצלח האי מאן דבכוכב נוגה יהי גבר עתיר וזגאי יהי מ"ט משום דאיתיליד ביה נורא האי מאן דבכוכב יהי גבר נהיר וחכים משום דספרא דחמה הוא האי מאן דבלבנה יהי גבר סביל מרעין בגאי וסתיר סתיר ובגאי אכיל דלא דיליה ושתי דלא דיליה ורזוהי כסיין אם גנב מצלח האי מאן דבשבתאי יהי גבר מחשבתיה בטלין ואית דאמרי כל דמחשבין עליה בטלין האי מאן דבצדק יהי גבר צדקן אמר ר"נ בר יצחק וצדקן במצות האי מאן דבמאדים יהי גבר אשיד דמא א"ר אשי אי אומנא אי גנבא אי טבחא אי מוהלא אמר רבה אנא במאדים הואי אמר אביי מר נמי עניש וקטיל איתמר רבי חנינא אומר מזל מחכים מזל מעשיר ויש מזל לישראל רבי יוחנן אמר אין מזל לישראל ואזדא רבי יוחנן לטעמיה ו) דא"ר יוחנן מניין שאין מזל לישראל שנאמר [1]כה אמר ה' אל דרך הגוים אל תלמדו ומאותות השמים אל תחתו כי יחתו הגוים מהמה ז) הם יחתו ולא ישראל ואף רב סבר אין מזל לישראל דאמר רב יהודה אמר רב מניין שאין מזל לישראל שנאמר ח) [2]ויוצא אותו החוצה אמר אברהם לפני הקב"ה רבש"ע [3]בן ביתי יורש אותי אמר לו לאו [4]כי אם אשר יצא ממעיך אמר לפניו רבש"ע נסתכלתי באיצטגנינות שלי ואיני ראוי להוליד בן אמר ליה צא מאיצטגנינות שלך שאין מזל לישראל מאי דעתיך דקאי

מסורת הש"ס

ח) ברכות לח., ב) [נ"ל נשא ועמ"ש תוספו' לעיל כג: ד"ה דכי], ג) [עי' תוספות מולין ד. ד"ה מבנים וכו' דגרסי רב מנשה], ד) רש"ל מ"ז, ה) [פי' זכרן ערוך], ו) סוכה כט., ז) [שם], ח) [נדרים לב.], ט) רש"ל מ"ז, י) בס"ל: גלמיס, כ) [רש"ל], ל) [מש' ו], מ) [רש"ל מס"ז], נ) ר"מ מוסק זה.

תורה אור השלם

1 כה אמר יי אל דרך הגוים אל תלמדו ומאתות השמים אל תחתו כי יחתו הגוים מהמה: ירמיהו י ב
2 ויוצא אתו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספר הכוכבים אם תוכל לספר אתם ויאמר לו כה יהיה זרעך: בראשית טו ה
3 ויאמר אברם הן לי לא נתתה זרע והנה בן ביתי יורש אתי: בראשית טו ג
4 והנה דבר יי אליו לאמר לא יירשך זה כי אם אשר יצא ממעיך הוא יירשך: בראשית טו ד

הגהות הב"ח

(א) גמ' מאן דממהיהא גבר. נ"ב תחלת סדר בליכתן שנ"ס חנכ"ל [וכאן נקט חנכ"ל שנ"ס] כפי סדר סימני הימים חל"ס כנ"ש נקט חמה בריש והסדר נקט נוגה וכו' לפי סדר [הפעמים והחמלות כשתתחיל ממזל חמה שהוא משמש בתחלת יום ח) נמצא סדר השעות] חנכ"ל שנ"ס ומחזר תגילה כדאיתא בגרס"י ס"פ מפנין ועי"ש: (ב) רש"י ד"ה סביל וכו' זו שמתמעטה והולכת:

גליון הש"ס

גמרא אתא אבוה אשכחיה. עי' לעיל דף כג ע"ב תוס' ד"ה דבי נשא: **רש"י** ד"ה אביל דלא דיליה בלבנה המסגת. עיין דבר נחמד מזה בכתנות אור לבעל פמ"ח כפ' בראשית:

לעזי רש"י

אשווי"א [אישוויי"ר]. לסטות.

מוסף רש"י

שבוחשין. מגיסין בכף לערבו יפה במימיו (ברכות לח.). אל דרך הגוים אל תלמדו. לעשות כמעשיהם, ומשתעשו לצוו מאותות השמים אל תחתו (סוכה כט.). צא מאיצטגנינות שלך. שרואית במזלות שאינך עתיד להעמיד בן, אבל אם כרסם אין לו בן אבל אכרסם יש לו בן, שרי לא תלך אבל שהה תלך, אי קורא לכם שם אחר ושתנה המזל (בראשית טו ה).

עין משפט נר מצוה

לא א ב ג ד מיי' שם הלכה לג סמג שם טוש"ע ס"ח סימן שכא סעיף יד:

מוסף תוספות

א. 'נוטלים מלפני בהמה זו לתת לפני בהמה אחרת בשבת', ותניא בברייתא 'נוטלים מבהמה שפיה יפה ונותנים לפני בהמה שפיה רע'. ויטב"ש. ב. וא"ל מותר, וכדאמר רב יהודה מנערו לכלי. ר"ן.

רבינו חננאל

ר' יוסי בר' יהודה היא, והוא דמשני. היכי משני אמר רב חסדא על יד על יד, פי' מעט מעט. מדמתרץ רב חסדא אליבא דר' יוסי בר' יהודה [ש"מ] דהילכתא כוותיה, ונתברר שהלכה כר' יוסי בר' יהודה שנותנין מים למורסן וגובלין את הקליא מעט מעט. ושוין **שבוחשין את השתית בשבת.** פי' השתית היא שתיתא דאמור רבנן בכיצד מברכין [דף לח.], ודברי הכל מותר לבחוש בשבת והוא נתינת השתית שהוא הקליא בכלי. ואחר [כך] יתן בו חומץ ויערבנו שתי וערב בתרווד או כיוצא בו כלי הניטל בשבת וינער אח"כ את הכלי לכלי אחר, אבל לא יערבנו כדרך מריסה שמריץ התרווד סביבות כל הכלי שבתוכו השתית אלא שתי וערב בלבד. והני מילי דבחיש בה [נ"א: לה] רכה, אבל לבוחשה עבה גיבול הוא ואסור. ואקשינן עלה היכי אמרת דשרין שבוחשין את השתית, ומי שרי והא אמרת רישא אין גובלין את הקליא, כלומר ת"ק, (רי"א אסור) [רישא אוסר] גיבול הקליא, וקתני סיפא דשרין שבוחשין את הקליא מכלל דאפילו [ת"ק] שרי. ומפרקינן ל"ק, הא דתני אין גובלין בעבה, וסיפא דקתני ושרין שבוחשין ברכה, והוא דמשני [נ"א: דמשנה] ממעשה דחול שדרכו בחול נותן [את] החומץ ואחר כך [נותן] הקמח, ובשבת ישנה יתן השתית ואחר כך יתן החומץ. ואפילו נתינת מים למורסן כעין גיבול בשינוי שרי כדאמרי משמיה דרב ירמיה בר אבא גובלין ולא מספין ודלא לקיט בלישניה מלקיטין, והני מילי גיבול בשינוי והוא עירוב שתי וערב וניעור מכלי אל כלי אחר, אבל מירוס כעין טוחן בריחיים של יד שמסבב ומוליך ומביא אסור. אמרו לו לרבי חנינא מהו לגבל, אמר להו אסור. לפרק מאי, ואמר [להן] מותר. (ולמה לא פירש מהו לפרק ומהו חד קמי חדא ותרי קמי תרתי כו', שראיתי בין הגאונים חילוקים בפירושם). והילכתא כעולא דאמר אפילו כור אפילו כוריים שרי, ואפילו לשלשה ועוד, ובלבד ע"י שינוי כאשר פירשנו למעלה, ושאר השמועה פשוטה היא.